



LICHTENŠTEJNSKÝ PALÁC



Úřad vlády České republiky



Západní průčelí paláce se vstupním portálem

LICHTENŠTEJNSKÝ PALÁC



Nedaleko Karlova mostu na nároží ulic Na Kampě a U Sovových mlýnů stojí Lichtenštejnský palác. Rozlehlý objekt, vybudovaný na šestibokém půdorysu, náleží k výrazným stavbám Malostranského panorámatu zakončeného monumentální siluetou Pražského hradu.

Nejstarší zmínka o pozemku, na němž se rozkládá Lichtenštejnský palác, se datuje k roku 1555, kdy zde vznikla zahrada, na které byly později postaveny dva dřevěné domky. Tato obydlí patrně zanikla společně s většinou budov na vltavském břehu Kampy na sklonku třicetileté války při švédském obléhání Starého Města. V roce 1660 koupil zahradu Jan de la Cron a vystavěl si zde větší obytný dům. Jeho neteř Františka Blandina, která dům zdělila, přinesla v roce 1684 nemovitost věnem do manželství s Františkem Helfriedem z Kaiserštejna. Ten v roce 1696 získal od malostranské obce povolení k její přestavbě a rozšíření.

V letech 1697–1698 byl zde podle projektu Giovanniho Battisty Alliprandiho vystavěn barokní palác. Stavba měla šestiboký půdorys, ale pozornost upoutávala především věžemi na severovýchodní a jihovýchodní straně s cibulovitě zastřešenými altány. Směrem od Vltavy, v úrovni hladiny řeky, ústil do nitra paláce tunel s přístavištěm pro loďky. Před jižním průčelím se rozkládala palácová zahrada se skleníkem a domkem zahradníka. Tehdejší podobu paláce zachycuje několik rytin, kreseb a panoramatických pohledů. Rytina Jana Balzera z roku 1780 či rytina Filipa a Františka Hegerových z roku 1793 náleží k dokumentačně nejhodnotnějším. Když Kaiserštejnové svůj vodní palác



*Východní průčelí paláce
na rytině Filipa a Františka Hegerových, 1793*



Část Kamy s Lichtenštejnským palácem na Langweilově modelu, 1826–1837

prodávali, nacházelo se v objektu jedenáct panských pokojů, sedm místností určených pro služebnictvo, stáje pro dvacet koní a kůlna pro dva vozy.

V letech 1726–1739 náležel palác Ferdinandu Adamu Kustušovi ze Zubří. Budovu zřejmě značně poškodil požár nebo povodeň. V roce 1739 totiž areál velmi levně zakoupil koželuh Placidus Gialdi – nikoliv k bydlení, nýbrž aby v objektu zřídil koželužské dílny. Již 3. listopadu 1741 byl dům se zahradou prodán v dražbě Barboře Krakovské z Kolovrat, jejíž rod pak vlastnil palác téměř jedno století. Ortografický nárys Josefa Daniela Hubera z roku 1769 zachycuje nejen palác s dvojicí věžiček, ale také zahradu se sítí cest a fontánou barokního půdorysu.

František Antonín Libštejnský z Kolovrat prodal palác 30. srpna 1831 za 27 000 zlatých kop míšenských Janu Josefovi z Lichtenštejna. Tento šlechtic většinu života strávil na bitevních polích, během napoleonských válek byl povýšen na polního maršálka a zastával též post vrchního velitele armády Rakouského císařství. Později se věnoval svým statkům a výrazně zasáhl také do vzhledu pražského paláce. Lichtenštejn nechal odstranit obě věže se střešními altány a svůj rodový erb umístil nad vstupním portálem lemovaným sloupy. Ke vstupu do objektu mohl využívat též tunel pro loďky, který je zadokumentován i na Langweilově modelu.

V majetku Lichtenštejnů se palác nacházel až do roku 1864, kdy jej zakoupili František a Marie Odkolkovi. Tehdy už dům čp. 506 nevyhlížel jako důstoj-

*Celkový pohled na malostranský břeh
Vltavy na rytině Ludvíka Kohla, 1793*



né šlechtické sídlo. Lichtenštejnové se trvale zdržovali ve Vídni a pražskému paláci nevěnovali dostatečnou péči. František Odkolek, který pocházel ze starého mlynářského rodu, zvýšil budovu o druhé patro. Východní průčelí situované k Vltavě nechal opatřit dvojicí balkonů a zdobenějším architektonickým rámováním. Vyjma vstupního portálu byl barokní charakter objektu nahrazen klasicistní fasádou. Rozsáhlé adaptační práce byly realizovány podle návrhu stavitele Františka Srnce, přičemž nelze vyloučit účast architekta Josefa Schulze, jehož služeb využil Odkolek při adaptaci sousedních Sovových mlýnů.

Od roku 1897 vlastnila dům Obec pražská, která jej využívala k různým úředním účelům a mezi léty 1924–1934 provedla v interiéru řadu stavební úprav. Soudě podle dobových fotografií, na kterých má objekt oprýskanou fasádu, je zřejmé, že jeho exteriéru byla věnována minimální péče. Tehdy patrně zanikl i přístup z řeky a Praha přišla o svůj jediný vodní palác, jehož obdoby se zachovaly v některých evropských městech dodnes.

V letech 1940–1945 v budově sídlilo krajské vedení NSDAP. Nad vstupní portál umístili nacisté rozměrnou orlici nesoucí svastiku. Němci nechali během okupace odstranit oplocení paláce včetně zídek a na Kampě zřídili cvičiště Hitlerjugend. Po druhé světové válce byla Kampa upravena na městský park anglického stylu vymezený tokem řeky Vltavy a umělým korytem Čertovky. Lichtenštejnský palác byl v roce 1958 zapsán do seznamu nemovitých kul-



Záběr přes Vltavu na palác a Sovovy mlýny, cca 1874

turních památek a v jeho prostorách se střídaly různé instituce, např. Státní výbor pro výstavbu nebo Státní plánovací komise. Úřad předsednictva vlády ČSSR získal do svého vlastnictví palác v roce 1978. Objekt se tehdy nacházel v havarijním stavu. Desítky let neudržované základové zdivo se začalo postupně rozpadávat a hrozilo zřícení celého východního průčelí do řečiště Vltavy.

Úřad předsednictva vlády ČSSR zadal v roce 1979 rekonstrukci budovy brněnského středisku Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů. Náročné stavební práce realizoval v letech 1982–1991 Pražský stavební podnik podle projektů Ing. arch. Kamila Fuchse a Ing. arch. Jarmily Ledinské. Ve spolupráci s Vodními stavbami musel nejprve zajistit obvodové zdi paláce proti vodě milánskými stěnami, jejichž betonová ochrana sahá do hloubky 10–14 metrů, následně provést injektáž zdí a celou budovu stáhnout ocelovými táhly. Důkladná sanace základů umožnila rozšířit prostory o jedno podzemní podlaží. Cílem rekonstrukce bylo nejen statické zabezpečení, ale především celková obnova historické památky. Rekonstrukce probíhala také v interiérech paláce, které byly upraveny a vybaveny jako luxusní apartmány pro vzácné hosty českého prezidenta, parlamentu a vlády. Ničivá povodeň, jež v létě 2002 postihla Prahu, měla za následek devastaci přízemních prostor a palác čekala nová nákladná rekonstrukce.

V současné době využívá vláda České republiky Lichtenštejnský palác k reprezentačním účelům. V apartmánech situovaných do druhého patra pobýval při návštěvě Prahy v roce 1995 španělský král Juan Carlos s chotí Sofií, v roce 1996 zde byla ubytována britská královna Alžběta II. se svým manželem princem Filipem a v roce 2002 japonský císař Akihito s císařovnou Mičiko. Přízemní sály a salonky jsou využívány také k pracovním setkáním a poradám, odborným seminářům a konferencím. Brány Lichtenštejnského paláce



*Celkový pohled
na západní stranu paláce,
10. 12. 1929*



*Záběr z nádvoří,
cca 1925*

se rovněž pravidelně otevírají veřejnosti. V roce 2008 byla v jeho prostorách instalována výstava mapující padesátiletou historii Českého egyptologického ústavu Filosofické fakulty University Karlovy. O rok později zde byl vystaven originál majestátu, kterým 9. července 1609 zaručil císař Rudolf II. českým stavům náboženskou svobodu a jejich stavovská privilegia. Během vánočních svátků se v Lichtenštějnském paláci pravidelně konají výstavy výtvarných prací dětí z dětských domovů.



na protější straně: *Masarykův salonek*





Hnědý sál

Salonek Kampa





Jídelna v prezidentském apartmá

Točité schodiště



Text: Michal Kolář

Fotografie: Martin Frouz, Archiv hlavního města Prahy,
Archiv Národního muzea, Muzeum hlavního města Prahy
Rytiny převzaty z knih Cyrila Merhouta a Zdeňka Wirtha

Grafická úprava: Jerome s. r. o. – Petr Liška
Produkce a tisk: Jerome s. r. o.

Vydal Úřad vlády České republiky, 2010
ISBN 978-80-7440-019-3



Úřad vlády České republiky

Úřad vlády České republiky je ústředním orgánem státní správy. Úřad plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti vlády, dále bezprostředně zajišťuje podmínky pro práci odborných útvarů předsedy vlády a členů vlády organizačně začleněných do jeho struktury.

Lichtenštejnský palác slouží jako reprezentační prostor předsedy vlády České republiky a náleží mezi budovy, jež Úřad vlády České republiky využívá k plnění úkolů spojených s činností vlády. Mezi tyto objekty patří Strakova akademie, Hrzánský palác, Kramářova vila a vila Hany a Edvarda Benešových v Sezimově Ústí.



Atrium před jižním průčelím

vzadu: Rodový erb Lichtenštejnů nad vstupním portálem

